

Drie kenmerken van christelijk leven: **geloof, liefde en gehoorzaamheid**

(Studie bij de prediking in de serie 'Het leven van een christen'
uit 1Johannes 5:1-12 EDRN 1-6 '08)

J.C. Bette

De opdracht om zowel God als de broeders en zusters lief te hebben werkt Johannes nu verder uit door het verband aan te geven tussen liefde, geloof en gehoorzaamheid aan de geboden (vs.1,2).

Over christelijk geloven

'Een ieder die gelooft ... is uit God geboren'. Geloven betekent hier erkennen of belijden en is het tegenovergestelde van loochenen. Ook de inhoud van dat geloof wordt uitdrukkelijk genoemd: dat Jezus de Christus is, d.w.z. dat de mens Jezus de 'metsgeworden' Zoon van God is. De combinatie van de volgende woorden: 'gelovende' en 'is geboren' geeft aan dat het geloven niet de oorzaak, maar het gevolg is van het uit God geboren zijn! Het geloof van de lezers is daarmee kenmerk van hun wedergeboorte, evenals hun liefde (3:9,10) en het doen van de gerechtigheid (2:29). Degene die deed geboren worden, zeg maar eerbiedig gesproken 'de verwekker' is God, de Vader van de gelovigen; 'de geborene' is iedere medegelovige, die immers een kind van God is (3:1,2). Afwijzing van een medegelovige moet daarom beschouwd worden als een afwijzing van God de Vader, die immers ook hem of haar heeft verwekt.

Waar herken je christenen aan?

'Hieraan onderkennen wij, dat wij de kinderen Gods liefhebben, wanneer wij God liefhebben en zijn geboden doen.' (NBG); 'Dat wij Gods kinderen liefhebben weten we doordat we God liefhebben en zijn geboden naleven.' (NBV). Het begin van vers 2: 'hieraan' kan terugverwijzen naar het slot van vs.1 of vooruitwijzen naar het tweede deel van vs.2 (wanneer ...). In het laatste geval zou Johannes hier zeggen dat het liefhebben van God een bewijs is dat wij ook de gelovigen liefhebben, een gedachte die elders in de Schrift niet voorkomt. Eerder wijst 'hieraan' terug, en zegt Johannes: 'dat wij de kinderen van God liefhebben weten wij wanneer wij God liefhebben. Het liefhebben van de broeders is dan geen voorwaarde, maar een toets als het gaat om het liefhebben van God! Volgens Johannes is het onmogelijk God lief te hebben zonder ook Zijn kinderen lief te hebben (3:17; 4:20). Kinderen van God zijn zij die binnen de liefdesrelatie van de Vader en de Zoon zijn gekomen. Liefde heeft dus als consequentie gehoorzaamheid. Het betekent Zijn geboden bewaren en die doen.

Liefhebben en gehoorzamen

Echte liefde wordt dan ook zichtbaar in het onderhouden van de geboden, in het doen van Gods wil. Zijn wil is goed, welgevallig en volkomen (Rom.12:2). Liefde is niet alleen een gevoel, maar is praktisch en leidt tot actie en daden. 'Liefde van God' betekent hier 'liefde tot God' en komt tot uitdrukking in het in acht nemen van Gods geboden (Joh.14:15,21). Daarmee wordt de Here, die liefde is, oprecht geëerd en verheerlijkt. In het woordje 'bewaren' spelen verschillende nuances een rol: onderhouden, naleven, doen, gehoorzamen en in acht nemen. De geboden van God zijn, in tegenstelling met die

van de Schriftgeleerden en Farizeeën (Luc.11:46) niet zwaar, d.w.z. ze zijn niet een knellend juk of een ondragelijke last (vgl. Matt.11:30). Dat wil niet zeggen dat het allemaal wel meevalt. God vraagt veel van de gelovigen. Gods geboden bewaren en doen blijkt een leven van gehoorzaamheid en dat betekent betrokken worden bij de overwinning die Jezus Christus behaald heeft. Deze gehoorzaamheid is uiting van het geloof (vgl. Rom.1:5; 16:26).

'Al wat' de wereld overwint (al het, al wat) is persoonlijk bedoeld, het gaat om mensen: ieder die uit God geboren is. Bij het letterlijke 'de overwinning' gaat het om de overwinning die Christus eens en voor altijd behaald heeft door Zijn dood en opstanding (vgl. Joh.16:33; Col.2:15). In die overwinning zijn de gelovigen juist door 'het geloof' betrokken geraakt (vgl. Rom.8:37). Sindsdien hebben ook wij overwonnen. 'De wereld' houdt hier gelet op de context in: de boze (2:13), de zonde (2:16) en de leer van de dwaalleraars (4:4). Die overwinning is samen te vatten in 'ons geloof', dat is hier zowel het aanvaarden van de waarheid aangaande Jezus Christus (vs.5), als ook een geloofsverbondenheid met de Here. Door het woordje (van) 'ons' te gebruiken, sluit Johannes zichzelf in bij die groep overwinnende gelovigen.

Zicht op Jezus

Dan stelt de apostel Johannes een retorische vraag: 'Wie is het, die de wereld overwint, dan wie gelooft, dat Jezus de Zoon van God is?' (vs.5). Buiten Christus is het onmogelijk de verleidingen van de wereld te weerstaan. Die verleidingen liggen op verschillende terreinen: op het terrein van het gedrag (ethiek), van het verstand (dwaalleer) en van het fysiek/psychische (vervolgingen etc.). Maar in alle situaties kunnen de gelovigen overwinnaars zijn, nl. door hun geloof in en verbondenheid met Jezus, de Zoon van God, die overwinnaar is. Geloven is niet het aanvaarden van een religieuze theorie, maar de aanvaarding en ervaring van de kracht van de levende God. De nadruk ligt daarbij op de Persoon van Jezus. Hij is de Zoon van God (4:15) die door de dwaalleraars werd verworpen (2:22), de Christus (5:1) die gekomen is tot redding en leven (4:9,14) en die ons in staat stelt te triomferen over de wereld en haar verleidingen. Jezus wordt hier de Zoon van God genoemd, omdat Hij deelt in de macht van God die groter is dan de macht van hem die in de wereld is (4:4).

Met het oog op de dwaalleraars is een juiste kijk van de gelovigen op Jezus uitermate belangrijk. In vs.1 heet Hij de Christus en in vs.5 de Zoon van God. Jezus is de 'Gekomene'. Dat spreekt niet alleen over Zijn geboorte, maar over Zijn hele leven als Verlosser.

Het maakt duidelijk waarom Johannes hierna de nadruk legt op 'water' en 'bloed'. Water duidt op de doop van Jezus in de Jordaan (Matt.3:13-17). Bloed wijst op het verzoenende bloed van Christus, aan het kruis vergoten (vgl. Joh.19:19-31). De tegenstanders van Johannes leerden wel de doop van Christus, hetgeen we kunnen

opmaken uit de woorden 'niet door het water alleen', maar niet Zijn dood. Ze beweerden namelijk dat de hemelse Christus de aardse Jezus voor Zijn dood aan het kruis reeds had verlaten. Op die manier stierf slechts de mens Jezus, waaraan verder geen betekenis behoefde te worden gehecht. Johannes verzet zich in deze brief meerdere malen tegen deze opvatting. Want wat de dwaalleraars beweren, loochent een centrale gedachte in het NT, namelijk dat in Christus de Here God de wereld met Zichzelf verzoende (2 Cor.5:18-20). Het getuigenis van de Geest, die de waarheid is (d.w.z. Hij is waar en waarheid, 4:6; Joh.14:17; 16:13), slaat de brug van het verleden naar het heden. Hij bevestigt in het hart van de gelovigen het feit dat Jezus historisch gekomen is (Joh.15:26; 1 Cor.12:3). Jezus is vanaf Zijn geboorte tot en met Zijn dood en opstanding voor altijd de Here Jezus Christus, de Zoon van God!

Wat betekenen de tekststaken in vers 7 en 8?

De woorden 'in de hemel' (vs.7) tot en met 'op de aarde' (vs.8) behoren niet tot de Griekse tekst van het NT, maar stonden wel in de Latijnse kerkvertaling (de zgn. Vulgaat). Onder kerkelijke druk heeft Erasmus in 1522 deze woorden, het zogenoemde Comma Johanneum, toegevoegd aan de door hem uitgegeven versie van de Textus Receptus. De oorspronkelijke tekst in vs.7 en 8 is: 'want er zijn drie getuigen: de Geest en het water en het bloed en die drie zijn tot één. De toegevoegde woorden zijn mogelijk afkomstig uit een oud Latijns commentaar, dat benadrukte dat, naast het drie-enig getuigenis van Geest, water en bloed, er ook een hemelse Drie-eenheid is, nl. Vader, Zoon en Heilige Geest.

De drie getuigen

De drie getuigen zijn: de Geest, het water en het bloed. Alle drie kwamen in vs.6 reeds aan de orde. Deze drie zijn één, d.w.z. ze stemmen met elkaar overeen. De Heilige Geest, het water en het bloed zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wie één van deze drie ontkent, heeft ook geen deel aan de andere twee. Johannes legt volgens de regel van Deut.19:15 'op de verklaring van twee of drie getuigen zal een zaak vaststaan' (vgl. Deut.17:6; Joh.8:17) nadruk op het getuigende karakter waarbij echtheid, waarheid en betrouwbaarheid van groot belang zijn. De Heilige Geest wordt als eerste genoemd. Hij is een Persoon en daardoor een meer uitgesproken getuige dan het water en het bloed. Water en bloed betekenen hier in eerste instantie hetzelfde als in vs.6, namelijk Jezus' doop in de Jordaan en Zijn sterven aan het kruis. De gebruikte werkwoordsvorm (een tegenwoordige tijd) wijst er op dat Johannes hieraan toch direct de tekenen van doop en avondmaal verbindt (vgl. Joh.3:5). Zo moeten we bij de drie getuigen behalve aan de Heilige Geest, Jezus' doop en Zijn sterven ook denken aan het ontvangen van de Heilige Geest, de waterdoop en het avondmaal.

Geloven op gezag van een getuigenis

'Als we het getuigenis van mensen aannemen, zullen we zeker het getuigenis van God aannemen, dat zoveel meer gezag heeft, want het is het getuigenis dat God over zijn Zoon gegeven heeft.' Het woordje 'als' (of indien) geeft geen onzekerheid aan, maar juist zekerheid. We zouden kunnen vertalen met 'immers'. In het menselijk verkeer is het gewoonlijk zo, dat wij geloven wat anderen zeggen,

zeker als er twee of drie hetzelfde zeggen (vs.6,8). Het getuigenis van God is groter, meerder, d.w.z. het heeft groter gezag en meer bewijskracht. Wanneer wij getuigenverklaringen van twee of drie mensen voor waar aannemen, dan moet dat nog veel meer gelden voor het getuigenis dat God geeft, zo schrijft Johannes. Dit goddelijke getuigenis betreft Zijn Zoon (Joh.5:32vv). Inhoudelijk gaat het om Jezus' hele leven op aarde. Maar bij verschillende gelegenheden heeft God Zich nadrukkelijk uitgesproken, met name bij de doop (Matt.3:17), de verheerlijking op de berg (Matt.17:5, vgl. ook Matt.12:18; Jes.42:1) en kort voor Jezus' dood (Joh.12:28). Het getuigenis van God staat niet los van de drie getuigen die in vs.6 en 8 ter sprake zijn gekomen, maar wordt hierdoor sterk ondersteund. Gods stem klinkt daar in door. Het getuigenis, dat God in het verleden heeft gegeven, heeft een blijvend gevolg in het heden.

Geloven in God en Jezus Christus

Degene die zijn vertrouwen stelt op de Zoon van God (vgl. 4:15), d.w.z. in Hem gelooft, heeft het getuigenis in zich, in zijn hart. Dat kan er op wijzen dat het getuigenis van de Geest (vs.8) een getuigenis is in de geest van de mens (vgl. Rom.8:16). Gelooft in God en Jezus Christus zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het verwerpen van wat God heeft gezegd over Jezus betekent niet alleen een afwijzen van Jezus als de Zoon van God, maar daarmee ook van God Zelf. Allen die weigeren geloof te hechten aan Gods verklaring over Zijn Zoon, hebben God tot een leugenaar gemaakt. Het tegenovergestelde lezen we in Joh.3:33.

Geloven is belijden en beleven

De inhoud van het getuigenis is onverwacht. Het gaat in dit vers nl. niet om wat God heeft gezegd, maar om wat Hij heeft gedaan: God gaf leven. De aanvaarding van Jezus Christus als Zoon van God is niet slechts een verstandelijk gebeuren. Gelovigen hebben door Hem nu reeds deel aan het eeuwige leven (vs. 13,20). Buiten de Here Jezus Christus is het onmogelijk om aan dat leven deel te hebben. Dat gesproken wordt over 'eeuwig', geeft aan dat het leven behoort bij de nieuwe eeuw, de nieuwe wereldorde die met de komst van de Messias op aarde zou aanbreken. In Jezus is deze eeuw al doorgebroken in ons bestaan op aarde. Zij zal ten volle het leven beheersen als Jezus Christus opnieuw onder ons zal zijn na Zijn wederkomst (vgl. 2:29).

Eeuwig leven is in de Zoon

Radicaal en zonder ruimte voor vergissingen maakt Johannes duidelijk dat buiten Jezus Christus, de vleesgeworden Zoon van God, een mens buiten het werkelijke leven staat (vgl. Joh.3:36; 10:10). Alleen God geeft dat leven en Hij geeft dat alleen door Zijn Zoon, d.w.z. het leven is verbonden aan en met Zijn Zoon (Joh.11:25; 14:6). Een positieve stelling 'wie de Zoon heeft' vindt zijn negatieve zijde in: 'wie de Zoon van God niet heeft'. Hoe ernstig is de boodschap: wie niet verbonden is met Jezus Christus, die mist het leven van de toekomstige eeuw (vgl. Rom.6:23).

Bij deze 'Studie voor de prediking' heb ik opnieuw ruim gebruik gemaakt van wat wij eerder schreven in de 17-delige Studiebijbel op het Nieuwe Testament (www.studiebijbel.nl). Zie voor andere studies: <http://www.regenboogveenendaal.nl>

